

Пристаплюк В.Л.

здобувач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВА СПОЖИВАЧІВ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ В УКРАЇНІ

З моменту виникнення товарних відносин у світі перед споживачами виникла проблема якості продукції, товарів та послуг. Для побудови правової держави важливим аспектом є визнання прав громадян та забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів, вдосконалення змісту і характеру правового захисту. І тому невід'ємною складовою діяльності будь-якої держави є провадження такої політики, яка спрямована на забезпечення добробуту і всебічного розвитку громадян і суспільства.

В положеннях статті 3 Конституції України закріплено, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Одним з основних завдань України є формування сприятливих умов для забезпечення реалізації інтересів громадян, суспільства і держави, а також подальшого поступу України як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою. Держава, що опирається та керується європейськими політичними й економічними цінностями, в якій повага і захист прав та законних інтересів усіх територіальних громад, суспільних верств, етнічних груп є запорукою незалежного, вільного, суверенного і демократичного розвитку єдиної України [1].

Поступове встановлення державно-правових поглядів у напрямку визнання людини, її прав, свобод і законних інтересів найвищою соціальною цінністю, що надало можливість виокремити одну з невід'ємних ознак сучасної держави – захист прав громадян, що виступає своєрідним показником розвитку такої держави та є орієнтиром в діяльності держави і усіх суспільних інститутів. Тому права і свободи людини та громадянина, їх реальність, забезпечення достатніми й адекватними правовими засобами, стають пріоритетними напрямками та гарантуються державою.

Узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін, а саме дотримання рівноваги даних інтересів є одним із головних завдань реалізації державної споживчої політики щодо створення сприятливих умов для наповнення споживчого ринку якісними та безпечними товарами (роботами чи послугами), а також підвищення рівня захисту здоров'я і безпеки споживачів, удосконалення законодавства України у сфері захисту прав споживачів та його адаптації до законодавства ЄС» [2, с. 5].

В розвинених країнах світу державна споживча політика визначає загальну економічну політику і є індикатором задоволеності населення діями і рішеннями влади, покликана створити сприятливі умови для насичення споживчого ринку якісними та безпечними товарами, роботами чи послугами, а також підвищити рівень захисту здоров'я та безпеки споживачів [3, с. 5].

Споживча політика забезпечує високий рівень захисту реалізації прав на безпеку, поінформованість, вибір, відшкодування збитків, здійснення контролю за якістю та безпекою продукції (робіт, послуг), сприяння діяльності громадських організацій споживачів. Таким чином, головну роль у споживчій політиці відіграє насичення ринку якісними товарами, а не захист споживачів від неякісних та в окремих випадках небезпечних товарів [4, с. 10].

Стаття 42 Конституції України проголошує: «Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів». Головним завданням державної політики у сфері захисту прав споживачів є система регулювання відносин між споживачами товарів (робіт і послуг) та виробниками і продавцями товарів (виконавцями робіт і надавачами послуг) різних форм власності, а також встановлює права споживачів та механізм їх захисту.

Однак, споживачу в більшості випадків не вистачає знань, необхідних для здійснення правильного вибору товарів (робіт, послуг) із запропонованих на ринку, а також провести правову оцінку договорів щодо їх придбання, які нерідко мають вид формуляра або іншу стандартну форму, тому існує ризик помилково чи внаслідок введення в оману придбати не потрібні послуги. Саме тому, держава повинна проводити освітню профорієнтацію споживачам щодо вивчення реалізації власних конституційних прав і обов'язків, а також вимагати на безпечне та якісне задоволення власних споживчих потреб від держави.

Невід'ємним і вагомим елементом загальних прав людини є сфера захисту споживчих прав фізичних осіб, які здійснюють купівлю, замовлення, використовують або мають намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, що безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю. (ЗУ «Про захист прав споживачів»).

Окремі суб'єкти підприємницької діяльності дедалі частіше намагаються перемістити на територію України широкий ряд продукції з низькою якістю, а в окремих випадках і звичайні відходи задля уникнення витрат на їх утилізацію [5, с. 13].

Низька якість товарів та послуг наносить споживачам не лише матеріальні але і моральні збитки [6]. Виникає ситуація, за якої набувачі товарів та послуг оплачують товар, який є неякісним (бракованим), тобто не може бути використаним за призначенням з причин її низької якості, і тягне за собою надмірні витрати задля доведення товару до належного для використання рівня.

В умовах відвертого нівелювання споживчих прав, суцільної навали недобросовісних виробників товарів та надавачів послуг, недобросовісної конкуренції захист даних прав набуває неабиякої актуальності. Окремим питанням виступає дослідження відносно нової течії для сучасного суспільства, що забезпечує управління якістю товарів, яку вчені вже охрестили терміном «носюмеризм» [7, с. 20].

Забезпечення належного захисту прав споживачів повинно бути спрямоване не лише на захист інтересів конкретного споживача, а й на вдосконалення соціального клімату в державі.

Економічна криза, неконтрольований ринок, підробка товарів, вироблення та реалізація неякісної продукції, недостовірна, а подекуди відверто оманлива реклама, фактичне невідшкодування збитків, – виходять на перший план у сфері захисту прав споживачів [8].

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод гарантує право та свободу кожного, чиї права були порушено, мати право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження [9].

Статтею 4 Закону України «Про захист прав споживачів» передбачено такі права споживачів, як:

- 1) захист своїх прав державою;
- 2) належну якість продукції та обслуговування;
- 3) безпеку продукції;
- 4) необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця);
- 5) майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції), відповідно до закону;
- б) звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;
- 7) об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

Даний перелік прав, якими користуються споживачі, не є вичерпним. Законодавчими актами та договорами можуть бути передбачені й інші права споживачів та зобов'язання продавців, виробників, виконавців.

Аналіз вищезазначених прав споживачів, дає можливість зробити висновки про те, що адміністративно-правовий захист прав споживачів можна поділити на такі види, як: самозахист, громадська форма захисту прав споживачів, державний (адміністративний) захист, судовий захист.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007 № 105/2007. [Електронний ресурс]//Законодавча база – 2007 – Режим доступу.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>.

2. Споживча політика в Україні: поняття, основні принципи та напрями / Навчально-методичний посібник.: уклад. Горожанкіна І.А. Донецька обласна державна адміністрація, Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій. – Донецьк. – С. 5.

3. Зверева О.В. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с. – С. 5.

4. Державне управління: словник. – довідник. /уклад. В. Д. Бакуменко; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка]. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с. – С. 10.

5. Кагал Т.О. Організаційно-правові питання забезпечення захисту прав споживачів в сфері якості товарів. Дис. канд. юрид.наук. 1998. Київ. 201с. – С. 13.
6. Белых В. С. Организация правовой работы по обеспечению качества продукции на предприятии: Учебн. Пособие – Свердловск, 1984. – 70 с.
7. Салухіна Н.Г. Захист прав споживачів: Навч. посіб. / Н.Г. Салухіна, О.М. Язвінська, О.І. Башкатова. К.: МАУП, 2007. – 382 с. – С. 20.
8. Язвінська О.М. Історія консюмеризму. – К.: КДТЕУ, 2000. – С. 208.
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс] // Законодавча база – Режим доступу.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995>.

Пузирний В.Ф.

кандидат юридичних наук, доцент,

*Навчально-науковий інститут права та соціальних технологій
Чернігівського національного технологічного університету*

АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Дослідження зарубіжного досвіду різних напрямків функціонування органів та установ виконання покарань є безумовною передумовою можливості використання позитивних практик у діяльності вітчизняної кримінально-виконавчої системи. Наукові розробки адміністративно-правового забезпечення діяльності органів та установ виконання покарань останнім часом набувають поширення, однак у роботах науковців не завжди можна віднайти згадки щодо запровадження міжнародного досвіду.

Системою виконання покарань у Великій Британії опікується Національна служба управління правопорушниками (National Offender Management Service), яка є виконавчим органом, що діє у складі Міністерства юстиції. У підпорядкуванні цього органу перебувають Служба Пробації та Тюремна Служба її Величності [1].

У пенітенціарних установах Великобританії існує спеціалізований порядок організації та здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності. Він охоплює провадження, як в адміністративних, так і в дисциплінарних справах. Розгляд реалізується в судовому та позасудовому порядку. Почнемо з дисциплінарних проваджень щодо засуджених. Ця процедура передбачена тюремними правилами 1964 року (з подальшими змінами) та Правилами для установ виконання покарань щодо молодих злочинців 1988 року (з подальшими змінами). У зазначених документах викладені як дисциплінарні порушення, так і стягнення, передбачені за їх вчинення. Крім того, існують відомчі Керівні положення з дисципліни в установах виконання покарання, яке більш детально визначає зміст і специфіку кожного правопорушення та відповідного стягнення [2]. Більше того, В.А. Понікаров вважає, що з урахуванням британського пенітенціарного законодавства в цілому процедура здійснення